

Õiguskantsler

Härra Ilmar Tomusk
Keeleinspeksioon
keeleinsp@keeleinsp.ee

Teie nr

Meie 10.04.2019 nr 7-4/190493/1901824

Keeleinspeksiooni järelevalvest

Austatud härra Tomusk

Õiguskantsleri poole pöördus restorani tegevjuht, kes avaldas rahulolematust selle üle, et Keeleinspeksioon palus täpsustada ühe nende töötaja haridusteed. Tänan Teid selle juhtumi kohta antud põhjalike selgituste eest.

Leian, et Keeleinspeksioon ei ole kõnealusel juhul rikkunud isikute põhiõigusi ja -vabadusi. On mõistetav, et inimese võõrapärane nimi võib tekitada kahtluse tema eesti keele oskuse suhtes. Keeleinspeksioonil on õigus kahtluse korral küsida lisateavet. Seetõttu ei ole alust pidada täpsustavat küsimust diskrimineerivaks.

Palun Keeleinspeksioonil edaspidi siiski silmas pidada, et keeleseaduse kohaselt ei pea tööandja koguma ega säilitama oma töötajate keeleoskust tõendavaid dokumente. Samuti juhin tähelepanu, et küsitlemisel ja dokumentide nõudmisel tuleb aluseks võtta korrakaitseseadus.

Tööandja kohustused töötajate keeleoskuse tagamisel

Tarbijatel on õigus saada pakutavate kaupade või teenuste ning nendega seotud ohtude kohta vajalikku ja tõest teavet eesti keeles, et nad saaksid teha teadliku valiku ([tarbijakaitseseaduse \(TKS\) §-d 3 ja 4](#)). Siin ei ole küsimus üksnes põhiseadusega sätestatud eesti keele kaitses, vaid ka elu ja tervise kaitses. Kui inimene ei saa eesti keeles mõne toote või teenuse kohta infot, võib see ohtu seada tema elu või tervise, samuti võib ta kanda varalist kahju. Kui seejuures on ajakirjanduse andmetel ingliskeelset teenindust täheldatud üha rohkem¹, on Keeleinspeksioonil oluline roll põhiseaduslike väärtuste eest seismisel.

Restorani teenindajad peavad oskama eesti keelt piisavalt hästi, et oleks tagatud nõuetekohane teenindus ([keeleseaduse \(KeeleS\) § 2 lg 2, § 17 lg 1, § 23 lg 2; TKS § 4 lg 1–3](#)).

Vabariigi Valitsuse 20.06.2011 määruse „[Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded](#)“ § 2 lõike 3 kohaselt tagab tööandja, et töötajad või ametnikud,

¹ Näiteks Grete-Liina Roosve. [Tartlased kaebavad ingliskeelse teeninduse üle. Tartu Postimees, 01.01.2019](#); Indrek Kuus. [Ingliskeelse teeninduse üle kaevatakse keeleinspeksioonile aina rohkem. ERR, 20.05.2018](#).

kellelt ametialaste kohustuste ja tööülesannete täitmiseks nõutakse eesti keele oskust, valdavad eesti keelt nõutaval tasemel.

Olete seisukohal, et seetõttu peavad tööandjatel olema dokumendid, mis tõendavad töötaja eesti keele oskust nõutaval tasemel (keeleoskustunnistus, eestikeelse hariduse omandamist tõendav dokument või kutsetunnistus, kui inimene on teinud eestikeelse kutseeksami ning töötab tunnistusele märgitud kutsealal).

Tuleb silmas pidada, et tööandjad peavad inimesi tööle võttes ja töösuhetes järgima ka [isikuandmete kaitse üldmääruses](#) (IKÜM) sätestatud isikuandmete töötlemise reegleid. Isikuandmete töötlemine on artikli 6 lõike 1 punkti c alusel õiguspärane, kui see on vajalik vastutava töötaja juriidilise kohustuse täitmiseks.

IKÜM artikli 5 lõike 1 punkti c kohaselt tuleb tagada, et andmeid kogutaks võimalikult vähe. Keeleseadus ega Vabariigi Valitsuse määrus ei kohusta tööandjat koguma töötajate kohta Teie nimetatud dokumente. Sellist järeldust kinnitab ka võrdlus mõne teise õigusaktiga, milles on kehtestatud isikuandmete töötaja juriidiline kohustus. Näiteks [avaliku teenistuse seaduse § 25](#) näeb ette ametikohale asumiseks esitatavad dokumendid; [turismiseaduse § 24](#) reguleerib, mis andmeid tuleb küsida ja säilitada majutusteenuse kasutaja kohta. Seetõttu leian, et tööandja on oma kohustuse täitnud, kui ta töövestlusel veendub, et töötaja eesti keele oskus on nõuetekohane. Kahtluse korral võib ta kontrollida keeleoskust tõendavate dokumentide olemasolu.

Keeleinspeksiooni järelevalve

Selgitasite, et Keeleinspeksiooni põhimäärus annab õiguse küsida keeleseaduse täitmise kontrollimisel täpsustavaid küsimusi ja nõuda dokumente.

Keeleseaduses sätestatud nõuete üle teeb riiklikku ja haldusjärelevalvet Keeleinspeksioon (KeeleS § 30 lg 1). Inspeksioonil on õigus kontrollida eesti keele ja võõrkeelte kasutamist ning eesti keele oskuse ja eesti keele kasutamise nõuete täitmist (KeeleS § 30 lg 2). KeeleS § 30 lg 3 sätestab, et inspeksioon võib keeleseaduses sätestatud riikliku järelevalve tegemiseks kohaldada [korrakaitseaduse](#) (KorS) §-des 30 ja 50 sätestatud riikliku järelevalve erimeedet korrakaitseaduses sätestatud alusel ja korras. KorS § 30 reguleerib täpsemalt küsitlemist ja dokumentide nõudmist ning § 50 isiku valdusesse sisenemist.

KorS § 30 lõiked 1 ja 3 annavad korrakaitseorganile õiguse isikuid küsitleda ja neilt dokumente nõuda. Ohu ennetamiseks ei ole lubatud nõuda teavet ega dokumente, mida on võimalik saada seaduse alusel asutatud andmekogust, välja arvatud juhul, kui teabe saamine andmekogust ei ole korrakaitseorganist sõltumatul põhjusel võimalik (KorS § 30 lg 5). Ohu ennetamise all peetakse silmas olukorda, kus pole veel andmeid rikkumisest (KorS § 5 lg 7). Järelevalve ohu ennetamiseks eeldab seda, et asutus koostab ohuproгноosi (KorS § 24). Keeleinspeksiooni 2019. aasta tööplaani selgub näiteks, et inspeksioonil on kavas kontrollida eeskätt kaubandus- ja teenindustöötajaid, ühissõidukijuhte; elanikega suhtlemise eest vastutavaid korteri- ja elamuühistute juhataste liikmeid, erasektoris tegutsevaid meditsiini- ja haridustöötajaid ning ettevõtete töölase teabe edastamise ja tööohutuse eest vastutavaid töötajaid.

Hea halduse tavast lähtudes peab menetlus olema kiire ja tõhus (HMS § 5 lg 2, KorS § 8). Isikult endalt võib küsida neid andmeid ja dokumente, mida andmekogudest ei saa (KorS § 30 lg-d 1 ja 3). Seega tuleks tööandja esitatud andmeid võrrelda EHIS-e andmetega. Kui EHIS-es pole infot

selle kohta, et inimene on lõpetanud eestikeelse kooli (KeeleS § 26 lg 4), tuleb tõesti paluda tööandjal andmeid täpsustada.

Keeleinspeksioonil tuleb aga andmete küsimisel tugineda mitte asutuse põhimäärusele, nagu viitasite oma vastuses, vaid korrakaitseadusele.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Monika Mikiver 693 8418
Monika.Mikiver@oiguskantsler.ee